

Parkieten in Nederland: recente forse populatietoename

Paul van Els, Sovon Vogelonderzoek Nederland

Naast de met enige regelmaat in Nederland ontsnappende valkparkieten (*Nymphicus hollandicus*) en grasparkieten (*Melopsittacus undulatus*) zijn er in ons land ook drie soorten parkieten die zich inmiddels al meerdere jaren met succes handhaven en voortplanten. In de winter van 2021/22 vond voor het eerst in jaren weer een landelijke populatiecensus van de zich in het wild voortplantende parkieten van Nederland plaats.

Halsbandparkiet: kleurrijk succesverhaal in de Randstad

Het eerste broedgeval van de halsbandparkiet (*Psittacula krameri*) dateert uit 1968 en vond plaats in Den Haag. Sindsdien is de soort op verschillende plaatsen ontsnapt en heeft enkele onafhankelijke vestigingen gevormd, die vooral in de Randstad inmiddels grotendeels aan elkaar zijn gegroeid.

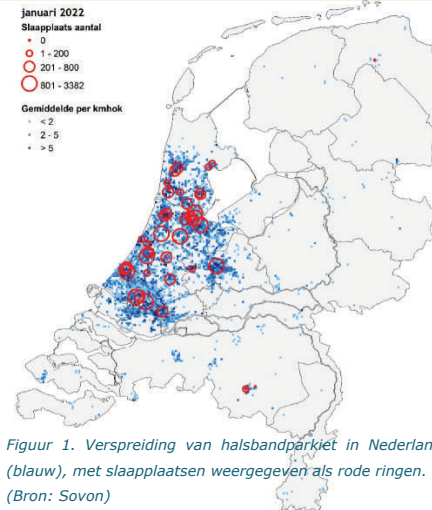
Het succes van de soort in Nederland komt wellicht doordat deze vooral afstamt van de weinig koudegevoelige Indiase ondersoort *borealis*. In ons land (en omliggende landen) blijft de soort duidelijk beperkt tot sterk verstedelijkt gebied. Dat wordt nog eens extra duidelijk in de winter, wanneer de soort slaapplekken vormt, opvallend vaak in bomenrijen langs vaarten. Slaapplekken zijn ideaal om de populatie goed in beeld te brengen, niet alleen doordat vogels op enkele plekken in groten getale samenkomen, maar ook doordat vogels in kleine groepjes de slaapplekken binnenvallen, wat het tellen vergemakkelijkt.

De verspreiding van de soort (figuur 1) blijft grotendeels beperkt tot de Randstad en enkele kleine kernen daarbuiten, zoals Coevorden en Eindhoven-Veldhoven. Waarnemingen uit andere gebieden betreffen vooral incidentele ontsnappingen. Er zijn binnen de verspreiding ruim 70 slaapplekken geteld door meer dan 100 waarnemers, met een landelijk totaal van circa 21.500 halsbandparkieten. De grootste slaapplekken liggen nog steeds in de traditionele bolwerken Den Haag, Amsterdam en de regio Rotterdam. In toenemende mate zijn er echter ook grote slaapplekken te vinden in bijvoorbeeld de Kop van Noord-Holland en Utrecht. De aantallen zijn sinds de laatste simultaantelling, in 2014/15, landelijk bijna verdubbeld. Deze toename komt grotendeels op het conto van nieuw veroverde stedelijke kernen (figuur 2).

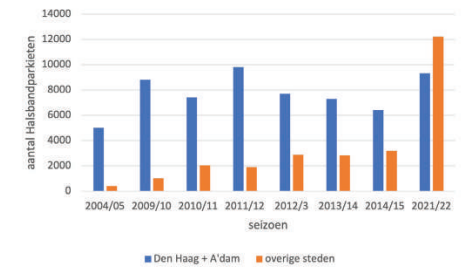
Grote Alexanderparkiet en monniksparkiet: contrasterende beelden

De verspreiding van de grote Alexanderparkiet (*Psittacula alexandri*), is grotendeels beperkt tot Amsterdam en Haarlem. Dit was bij de laatste simultaantelling in 2014/15 ook al zo, dus van geografische uitbreiding is geen sprake. Heel anders is dat met de populatie van de soort, die verviervoudigd is sinds die tijd. Het is mogelijk dat de soort succesvol concurreert met de halsbandparkiet. In Nederland is het aantal grote Alexanderparkieten toegenomen van 145 in 2014/15 naar 582 in 2021/22.

Slaapplek Grote Alexanderparkiet, Oosterpark Amsterdam, 17 december 2021. (Foto: Harvey van Diek)

Figuur 1. Verspreiding van halsbandparkiet in Nederland (blauw), met slaapplekken weergegeven als rode ringen. (Bron: Sovon)

Figuur 2. Aantal halsbandparkieten bij simultaantellingen: een gestage toename is zichtbaar, welke vooral toe te schrijven is aan het voorkomen buiten de oude kerngebieden Den Haag en Amsterdam. (Bron: Sovon)

De monniksparkiet (*Myiopsittaca monachus*) komt van nature voor in Argentinië en omstreken, vooral in open gebieden en bouwt takkennesten. In Nederland is de soort op twee afzonderlijke plekken gevestigd: rond Apeldoorn vlogen in de winter van 2021/22 18 exemplaren rond (terwijl er in 2014/15 nog 27 exemplaren rondvlogen) en rond Ouddorp zijn 25 vogels aanwezig (in 2013/14 nog 40 exemplaren).

Toekomst van parkieten in Nederland

Het lijkt erop dat de halsbandparkiet en de grote Alexanderparkiet niet alleen aanwezig zullen blijven, maar zonder ingrijpen ook in aantal zullen blijven toenemen, vooral naarmate verstedelijking toeneemt. Bovendien zijn er ook nog eens verschillende nieuwe, onafhankelijke ontsnappingen geweest, waardoor bijvoorbeeld ook de Brabantse steden bevolkt lijken te worden door halsbandparkieten. Ook het opwarmende klimaat zal de parkieten niet tegenzitten.

Toch lijken er ook beperkende factoren te zijn. De parkieten hebben nestholtes nodig, waar een natuurlijke limiet aan zit. Bosgebieden als de Utrechtse Heuvelrug bieden mogelijk wel voldoende nestgelegenheid in de vorm van boomholtes, maar zijn niet geschikt als foerageergebied en lijken een barrière te vormen voor de verspreiding van de soort. De parkieten lijken in Nederland voor een deel afhankelijk te zijn van voedertafels, waar ze zich toegevoerd doen aan pinda's en zaden. Dit kan ook de stedelijke verspreiding verklaren. Onduidelijk is waarom het de monniksparkiet niet voor de wind gaat; waarschijnlijk speelt een gebrek aan bijvoeding op de vestigingsplekken een rol.

Hoewel bekend is dat de parkieten schade kunnen toebrengen aan de landbouw – grote zorg van bijvoorbeeld fruitteelaars – is in Nederland nog geen sprake van grootschalige schade. De takkennesten van monniksparkiet veroorzaken in veel landen schade aan elektriciteitspalen, maar door het geringe aantal parkieten en het ontbreken van bovengrondse elektriciteitsleidingen, is dit in Nederland niet van toepassing. Concurrentie om nestholten met inheemse vogel- of zoogdiersoorten door parkieten is ook nog niet bewezen, evenmin als ziekteverspreiding. Meer studies zijn noodzakelijk om de Nederlandse situatie beter in beeld te brengen.

Verder lezen

Herkenning parkieten: <https://www.sovon.nl/nl/content/herkenning-exoten-parkieten>

